

Vedtagelse om den politiske situation på årsmødet 2023

Enhedslisten – det socialistiske alternativ

Danmark og verden har mere end nogensinde brug for socialistiske svar. Voksende ulighed, oprustning, krig og klimakatastrofer kalder på en politik der sætter menneskers tryghed, frihed og fællesskab i centrum. En politik, hvor det er demokratiske beslutninger og ikke markedet der sætter retningen, og hvor alt sættes ind på at bremse klimaforandringerne og artsudryddelsen. Danmarks nye centrum-højreregering vil det modsatte: Øge uligheden og utrygheden og give kapitalinteresser forrang for mennesker og miljø.

Enhedslisten fik et dårligt valg ved folketingsvalget 1. november 2022, men står ikke desto mindre med både et vigtigt ansvar og store muligheder for at skabe modstand mod regeringens asociale klimasvigtende politik, og for at opbygge et alternativ der kan skabe håb om at forandringer er mulige.

Med denne udtalelse konkluderer vi på erfaringerne som parlamentarisk grundlag, analyserer årsagerne til tilbagegangen ved valget, og definerer Enhedslistens rolle og opgaver i de kommende år.

Tre år som parlamentarisk grundlag

Frem mod valget i 2019 vedtog Enhedslisten en ny parlamentarisk strategi, der betød at vi stillede konkrete betingelser for at acceptere dannelsen af en socialdemokratisk regering, og at vi var parate til at vælte den, hvis den ikke levede op til de betingelser. Det var baggrunden for det såkaldte forståelsespapir – der forpligtede regeringen på en række konkrete forbedringer, og satte rammer om regeringens økonomiske politik, der skulle udelukke nye klassiske arbejdsudbuds- og nedskæringsreformer.

Forståelsespapiret sikrede, at Enhedslisten gennem tre år kunne sætte vigtige politiske aftryk: Gratis tandlæge for unge, minimumsnormeringer, flere penge til psykiatrien og velfærd generelt, samtykkelov, indgreb overfor boligspekulanter, midlertidigt huslejeloft, særskat for banker og olieselskaber, afskaffelse af forsørgerpligten for lønmodtagere, der er samboende med en pensionister, nye naturnationalparker og vedtagelsen af en bindende klimalov og mål om 70% reduktion i 2030 er blot nogle af de mange resultater som Enhedslisten var med til at sikre og som har gjort en reel forskel i menneskers liv og i kampen mod klimaforandringerne. Det kan vi være stolte over, og det viser, at det gør en vigtig forskel, når Enhedslisten er der hvor beslutningerne træffes.

Samtidig sikrede forståelsespapiret at arbejderklassen for første gang i flere årtier næsten gik fri fra nye angreb på deres velfærd eller sikkerhedsnet som led i klassiske arbejdsudbuds- og nedskæringsreformer.

Men vores rolle som parlamentarisk grundlag og deltagelse i mange aftaler og forlig har også haft konsekvenser for nogle vælgergruppers opfattelse af Enhedslisten. Skuffelsen over de manglende fremskridt for mennesker på flugt, over at regeringens klimaindsats var så nølende, at den blev dumpet af klimarådet, over at velfærden sejler, og over voksende ulighed og manglende hjælp til dem der rammes hårdest af inflationen har også ramt Enhedslisten, der tillægges et medansvar – også for de dele af regeringens politik, som vi har stemt imod. Samtidig tildeles Enhedslisten formentlig en del af ansvaret for de problemer og kriser, der er i samfundet, som ikke blev løst under sidste regering og en del af ansvaret for at de forhåbninger mange havde til den politiske kurs fra 2019 til 2022 ikke blev indfriet.

Den balance ramte vi ikke rigtigt. Det er en stående udfordring, især for venstreorienterede partier i samarbejde med en socialdemokratisk ledet regering, at man er i stand til at give en realistisk beskrivelse af

muligheder og begrænsninger i de sejre man opnår, og at regeringen kritiseres konkret og skarpt, når den svigter.

Tilbagegang ved valget

På baggrund af det dårlige valgresultat for Enhedslisten har hovedbestyrelsen gennemført en grundig evaluering, som har inddraget afdelinger, udvalg, valgkampsledelse og medlemmer. ([Se Evaluering af Enhedslistens valgresultat](#))

Tilbagegangen er sket på tværs af landet, men er betydeligt større uden for de største byer, hvor Enhedslisten har tabt megen af den fremgang vi har opbygget siden 2011. Der findes endnu ikke analyser af vælgernes vandringer med hensyn til klasse og uddannelsesbaggrund, men der er næppe nogen tvivl om, at Enhedslisten også tabte mange arbejderstemmer. Det er et alvorligt problem for et parti hvis formål ikke mindst er at repræsentere arbejderbefolkningen. Evalueringen har ikke kunnet identificere én samlet forklaring på valgtilbagegangen. Alene det faktum, at omkring to tredjedele af de frafaldne vælgere gik til højre (S og SF), mens den sidste tredjedel gik til Alternativet og Frie Grønne, gør det åbenlyst, at der er en bred vifte af årsager til at mange vælgere denne gang valgte os fra. Blandt de motivationer som er identificeret er:

- Hovedparten af de vælgere vi mistede gik til S og SF. Det tyder på, at de foretrak samling om socialdemokratiet i en krisetid og SF's mere kompromisvillige holdning til socialdemokratiet, frem for vores skarpere kritik og mere vidtgående krav.
- Det faktum at socialdemokraterne og SF i den forløbne periode stort set ikke har gennemført nye angreb på velfærd og sociale rettigheder, men tværtimod er blevet presset til en række forbedringer har betydet at vælgere som forlod de to partier efter S-SF-R-regeringens mange asociale reformer, nu er vendt tilbage. Det forstærkedes af at Socialdemokraterne i månederne op til valget overtog en række af Enhedslisten hovedkrav såsom huslejeloft og lønloft til offentligt ansatte.
- Alternativets genopståen betød at mange vælgere stemte taktisk på partiet for at undgå stemmespild, mens andre foretrak dem som et rent grønt og ikke socialistisk alternativ.
- I foråret 2022 var der skarp og offentlig uenighed i partiet med hensyn til NATO og EU. Det har helt klart bidraget til at tegne billedet af et parti, der var i splid med sig selv, og det er aldrig gratis. Det kan have kostet nogle vælgere, at vores modstand mod NATO blev opfattet som naiv, forkert eller som udtryk for manglende solidaritet med Ukraine. Andre vælgere har set udmeldingen om, at der for tiden ikke er alternativer til NATO som opgivelse af modstanden og kritikken af alliancen.

Blandt faktorer der påkalder sig særlig opmærksomhed er også Enhedslistens optræden som parti uden for den parlamentariske scene.

PARTI OG BEVÆGELSE

Enhedslisten var ikke et parti i topform, da valgkampen blev skudt i gang. Den seneste periodes prioriteringer har betydet at partiet ikke har udviklet sig organisatorisk i tilstrækkelig grad, hvilket har ført til en følelse af afkobling fra politikudviklingsprocessen hos nogle medlemmer. Skuffelse over at Enhedslisten ikke formåede at presse regeringen til yderligere indrømmelser – ikke mindst på det udlændingepolitiske område, og en opfattelse af at Enhedslisten var

for tæt på en socialdemokratisk regering, har betydet at partiet ikke har kunnet tiltrække fornødne nye kræfter i perioden. Mange steder i landet har afdelingerne oplevet nedgang i aktivitet, som følge af dalende opslutning fra aktive.

Den dalende opslutning har haft betydning både for afdelingernes arbejde i bevægelserne og for den styrke med hvilken Enhedslisten kan være tilstede i by- og regionsråd. På begge niveauer har vores lokale og regionale folkevalgte gjort deres bedste for at afhjælpe mange års nedskæringspolitik. Forudsætningen for at de kan være succesfulde i deres forehavender, er dog at de ikke står alene med opgaven. Dynamiske afdelinger og baggrundsgrupper er forudsætningen for at vores lokale og regionale arbejde kan bære frugt. I den kommende periode skal vi derfor igen huske på, at den vigtigste opgave vi har som politisk parti, er at skabe forandringer gennem befolkningens aktive deltagelse. Vi bør ikke kun vurdere vores indsats på baggrund af valgresultater, men i lige så høj grad på baggrund af vores evne til at organisere og mobilisere aktivister, og vores evne til at deltage i og opbygge folkelige bevægelser både lokalt og nationalt.

Det er vigtigt fremadrettet at forstå parolen om, at Enhedslisten skal være et parti i egen ret, ikke kun i forbindelse med den parlamentariske politik, men også som et organiseringsprincip. Enhedslisten skal være det parti folk kigger til, ikke kun i stemmeboksen, men særligt når de møder uretfærdighed i deres hverdag. Arbejdet i bevægelserne skal sættes i højsædet. Den kommende periode, hvor vi ubetinget står i opposition til regeringen, giver mulighed for denne prioritering. Enhedslistens opgave i den nuværende situation er ikke kun at opbygge eget parti, men at indgå i at genopbygge den venstrefløj der generelt er blevet svækket i den seneste periode.

Politikudviklingen angår alle medlemmer og der er brug for en fortsat debat om den politiske vægtning af de forslag partiet kommer med nationalt – både ifht temaerne og radikaliteten af forslagene.

Det bør diskuteres om vi i tilstrækkelig grad lykkedes med at forene den grønne og den røde politik. Det er helt afgørende at Enhedslistens

klimapolitik vender kritikken opad mod de industri og landbrugsinteresser som er ansvarlige for den fortsatte udledning og mod den elite, som er ansvarlig for langt de fleste udledninger. Og at klimapolitikken kombineres med en progressiv omfordelingspolitik, der sikrer at det ikke er de almindelige lønmodtagere der skal betale prisen for omstillingen, men at omstillingen tværtimod bliver en mulighed for flere gode job og mere lokal og demokratisk indflydelse.

Enhedslistens opgave er i høj grad at ændre rammerne for de politiske diskussioner. På alle niveauer skal vi være modige nok til at foreslå løsninger som få andre endnu kan se. Den selvstændige politikformulering, der drives af medlemmernes engagement, skal gøre os i stand til at udvikle politik, der når ud til de befolkningsgrupper der i øjeblikket ikke føler at vi repræsenterer dem.

Centrumhøjre-regeringen skader mennesker og miljø

Valgresultatet gav socialdemokraterne muligheden for at bygge en regering på de rød-grønne partier. Men de valgte i stedet en alliance med højrefløjen.

Dannelsen af en Centrumhøjre-regering med eget flertal har ændret det politiske landskab i Danmark. En flertalsregering er ikke afhængig af at finde flertal bag sine forslag i folketinget, og kan derfor gennemføre præcis den politik den aftaler bag lukkede døre. Ligesom den kan holde hånden under sine ministre – uanset hvilke problemer de roder sig ud i. Der er altså tale om en historisk magtfuld(kommen) regering.

Regeringsdannelsen er også udtryk for en massiv politisk højredrejning. Den gamle arbejdsudbuds-politik og reformer, der øger uligheden og angriber almindelige menneskers tryghed og rettigheder er tilbage for fuld

skruer. Afskaffelsen af Store bededag og angreb på seniorpension, nedskæringer på dimittenddagpengene og på SU'en skal betale for skatterabatter til virksomhedsarvinger, boligspekulanter og millionærer. Den i forvejen katastrofalt fodslæbende klimapolitik bliver kørt helt i grøften, og de nye tiltag for at genoprette bare en smule af den danske natur er under fuldtone angreb – ikke mindst for at tilgodese det industrielle landbrugsinteresser.

Regeringen har også tydeligt markeret, at den vil have endnu mere oprustning, end beskrevet i det såkaldt "nationale kompromis" mellem S, SF, RV, V og K fra 2021, ligesom den vil fortsætte den farlige kurs med at acceptere USA tropper på dansk jord, og holde døren åben for indkøb af langtrækkende krydsermissiler og andre våbentyper, som vil bidrage til at optrappe de internationale konflikter mellem stormagterne.

Selvom en række af de fremskridt som Enhedslisten har medvirket til består, ser vi også at socialdemokraterne nu løber fra mange aftaler og forlig, de har indgået med venstrefløjen, og det har voldsomme konsekvenser for de lønmodtagerne, de fattigste familier, for klimaet og for velfærden.

Dermed bliver det også tydeligt, hvilken forskel det gør om Socialdemokraterne allierer sig med højrefløjen, eller samarbejder med Enhedslisten og resten af venstrefløjen. Når Socialdemokraterne vælger højrefløjen og Enhedslisten mister indflydelse har det negative konsekvenser for mennesker og miljø. Derfor er det en afgørende opgave at gøre regeringens levetid så kort som mulig og sikre, at regeringen mister sit flertal, og at Enhedslisten og venstrefløjen står langt stærkere end i dag.

Enhedslisten – skarp opposition og visionære socialister

For Enhedslisten er opgaven i den nye situation grundlæggende den samme som altid: At styrke vores parti, venstrefløjen og arbejderbevægelsen for at gøre os i stand til at gennemføre progressive forandringer henimod et socialistisk og bæredygtigt samfund.

Mette Frederiksen's valg om at indgå i en alliance med højrefløjen viser endnu engang, at mennesker der ønsker mere social retfærdighed, velfærd og klima-ansvarlighed ikke kan regne med socialdemokraterne, og at det er nødvendigt at styrke Enhedslisten, så vi kan udfordre socialdemokraterne, og vise et reelt alternativ.

Det stiller Enhedslisten med et stort ansvar for – sammen med resten af venstrefløjen og progressive bevægelser – at opbygge en stærk opposition i befolkningen til regeringens asociale og klimafjendtlige politik. Der er brug for at udvikle en bred rød-grøn alliance, der kan skabe håb hos flertallet i befolkningen om, at en anden politik og et solidarisk og bæredygtigt samfund er muligt.

Den nye situation kræver en alsidig indsats fra alle niveauer i vores parti.

- Vi skal bidrage til opbygge en stærk og aktiv opposition til regeringens angreb på velfærd, sociale rettigheder. I den forbindelse skal vi være særlig opmærksomme på at være forberedte og offensive, når regeringen fremsætter sit forslag om forringelser af seniorpension og den tidlige pension. Situationen vil lede til en større konfrontation mellem store dele af fagbevægelsen og regeringen, hvor det er vigtigt, at vi er synlige, og ikke vil indgå i nogen forringelser af hverken senior- eller Arnepension, men tværtimod støtte og bidrage til en mobilisering uden for Christiansborg. Her skal vi opbygge alliancer både med andre oppositionspartier, men særligt med mennesker og bevægelser uden for Christiansborg. Både på nationalt niveau, men også lokalt i vores afdelinger.

- Vi skal understøtte vores medlemmers aktive deltagelse i bevægelserne – ikke mindst fagbevægelsen, hvor der er nye muligheder for alliancer og mobilisering mod regeringens politik. Også i de mange klima- og

miljøbevægelser er der både brug for Enhedslistens medlemmers indsats og store muligheder for en ny opblomstring

- Vi skal understøtte bestræbelserne på at udvikle en anti-militaristisk bevægelse imod Danmarks deltagelse i rustningskapløbet, samtidig med at vi styrker solidariteten med Ukraines folk i deres retfærdige kamp mod Ruslands brutale og ulovlige invasion. Vi vil også leve op til løfterne fra årsmødet 2022 om at iværksætte en bred diskussion om alternativer til den herskende sikkerhedspolitik, som kan bringe verden i retning af afspænding, nedrustning og fred.

- Vi skal være dem som arbejder for en ansvarlig, troværdig og socialt retfærdig klimapolitik, som lever op til den udfordring vi står over for globalt. Det betyder ikke bare, at vi skal arbejde for højere reduktionsmål, men også at vi skal være de første til at afsløre de beskidte vildveje, som erhvervslivet og partier i Folketinget vælger for at beskytte dele af erhvervslivet mod forandringer, og som gang på gang viser sig at udskyde eller udvande klimaindsatsen. Det betyder bl.a. at vi skal være de første til at afsløre svaghederne i de mange usikre teknologier, som jævnligt introduceres i klimastrategien for at undgå mærkbare konsekvenser for dele af samfundsøkonomien og erhvervslivet. For konsekvenser er uundgåelige, for Aalborg Portland såvel som for Mærsk. Vi skal sikre, at de forandringer skér, og at det ikke bliver samfundets dårligst stillede, som kommer til at betale. Kun på dette grundlag kan det lykkes os at styrke en klimabevægelse, som vinder rigtige sejre, ikke bare symbolske.

- Vi skal understøtte og udvikle det internationale samarbejde med andre bevægelser og venstreorienterede partier. Det gælder også solidariteten på EU-plan, hvor vi skal støtte ikke mindst fagbevægelsen og venstreorienterede bevægelser og partiers modstand mod højrenationalisme og mangel på grundlæggende arbejdstagerrettigheder samt kamp for en social og grøn dagsorden.

- Vi skal udvikle visionære og overbevisende socialistiske svar, som udfordrer nødvendighedens politik og viser at det er muligt at føre en politik, der øger ligheden, styrker velfærden og beskytter klimaet og naturen. Igen og igen skal vi dokumentere, at der er råd til et godt samfund, hvis den rigdom der i dag besiddes af de få, fordeles til gavn for alle.

- Vi må se i øjnene, at store dele af arbejderklassen, især uden for de større byer, ikke betragter Enhedslisten som et parti der tjener deres interesser, på trods af, at vores politik netop vil være til gavn for dem. Løsningen er ikke at ændre politik, men at blive bedre til at lytte, til at tage udgangspunkt i folks vilkår, når vi forklarer vores politik – og til, i langt højere grad at være fysisk til stede.

- Vi skal styrke vores organisation og vores afdelinger, så vi bliver endnu bedre i stand til at stille os bag lokale kampe og nationale kampagner og protester.

- Vi vil på alle planer kæmpe imod de voldsomme angreb på velfærden, der truer i kommunerne. Parlamentarisk ved at rejse fælles krav i kommunerne, i KL og i Folketinget. Men først og fremmest ved at engagere os i alle de lokale kampe mod nedskæringerne i den kommunale velfærd og arbejde for at udvikle en samlet bevægelse mod rammerne. Vi vil ikke føre kniven for den borgerlige regerings nedskæringspolitik.

- Der skal mobiliseres til et samlet kommunalt oprør!

Vi vil fortsætte arbejdet med at bearbejde erfaringerne fra de seneste valg, og lære af vores fejl, og på den baggrund allerede nu begynde forberedelserne af de kommende valg. Det gælder valget til EU-parlamentet i 2024, regions- og kommunevalgene i 2025 og det kommende folketingsvalg, der senest skal afholdes i 2026, med mindre det lykkes at tvinge regeringen til at gå af – jo før jo bedre! Hovedbestyrelsen har

ansvaret for dette arbejde, og for at sikre, at der ligger et offensivt politisk grundlag for vores parti i disse valgkampe.

Ingen må ved de næste valg være i tvivl om, at Enhedslisten står på almindelige menneskers og klimaets og miljøets side hver gang, det brede flertals interesser står i modsætningen til kapitalejerne og resten af den økonomiske elites interesser. Uanset om det er lønmodtagere der står overfor arbejdsgivere der vil presse løn og arbejdsvilkår, lejere, der står overfor grådige boligspekulanter, eller lokale beboere, der kæmper mod en ny forurenende svinestald. Ingen må være i tvivl om at vi står på samme side som de offentligt ansatte, som kæmper for at levere en værdig velfærd, mens de presses af privatiseringer og effektiviseringer, med de studerende og lærlinge som presses af nedskæringer på SU og dimittenddagpenge, og med de beboere i de almene boliger, som presses ud af deres hjem af regeringens diskriminerende ghettolov.

Enhedslisten skal være det åbenlyse alternativ for alle der ønsker at engagere sig i modstanden mod regeringens politik, i kampen for et mere retfærdigt og bæredygtigt samfund og i arbejdet for at vise at et andet og bedre samfund er muligt.

Det står vi i en unik position til at udfylde, hvis vi kan gøre os relevante og troværdige som arbejderklassens parti i klassekampen og vise visionære og konkrete socialistiske løsninger, der overbeviser mennesker om at en anden verden er mulig.

Det kan og skal vi vise de næste år.